

Asia: VN/17594/2026

## **Sosiaali- ja terveysministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi tartuntataudeista**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **1 § Yleisvaaralliset tartuntataudit**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa yleisvaarallisten tartuntatautien luetteloon ehdotettuja täsmennyksiä ja lisäyksiä. Ehdotukset kohdentavat yleisvaarallisuuden niihin tauteihin ja tautimuotoihin, joiden torjunta edellyttää henkilöön kohdistuvia toimia ja joissa tartunnan leviämisen ehkäisemisellä on erityinen merkitys.

Erityisesti uusien tai harvinaisten influenssa- ja koronavirusvarianttien huomioiminen sekä Nipah-virusinfektion lisääminen yleisvaarallisiin tartuntatauteihin ovat perusteltuja varautumisen ja väestön terveyden suojaamisen näkökulmasta. Ehdotukset tukevat tartuntatautien torjunnan ennakoivuutta.

#### **2 § Valvottavat tartuntataudit**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa valvottavien tartuntatautien luettelon täsmentämistä. On perusteltua lisätä valvottaviin tartuntatauteihin muun muassa kausi-influenssavirukset, vesirokko, latentti tuberkuloosi-infektio, RSV-infektio ja kampylobakteerin aiheuttama infektio, koska näiden seuranta tuottaa tarpeellista tietoa ehkäisytoimien, rokotosohjelmien arvioinnin ja hoidon toteutumisen tueksi.

Suomen infektioidentorjuntayhdistys pitää tärkeänä, että valvottavien tautien seuranta toteutetaan tavalla, joka tuottaa kansanterveyden kannalta riittävät tiedot ilman tarpeetonta hallinnollista kuormitusta terveydenhuollolle.

#### **3 § Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävät**

Suomen infektioidentorjuntayhdistyksellä ei ole huomautettavaa ehdotettuihin sosiaali- ja terveysministeriön tehtäviin. On tärkeää, että ministeriön valtakunnallinen ohjaus-, seuranta- ja tiedottamisrooli säilyy selkeänä samassa linjassa THL:n kanssa

#### **4 § Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tehtävät**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa THL:n tehtävien täsmentämistä. Erityisen kannatettavaa on, että THL:n tehtäviin sisällytetään mikrobigenomien sekvensointi osana tartuntatautien vastustamistyössä tarvittavien laboratoriotutkimusten suorittamista ja kehittämistä. Sekvensointiin perustuvat menetelmät ovat keskeisiä epidemioiden tunnistamisessa, torjuntatoimien kohdentamisessa ja mikrobilääkeresistenssin seurannassa.

Suomen infektioidentorjuntayhdistys ehdottaa lisäksi, että THL:n tehtäviin lisätään nimenomainen tehtävä hoitoon liittyvien infektioiden torjuntatoimien kansallisesta koordinoinnista. Tämä vahvistaisi kansallisesti yhdenmukaista ohjausta, tukisi hyvinvointialueita ja HUS-yhtymää sekä selkeyttäisi eri toimijoiden rooleja potilas- ja asiakasturvallisuuden edistämisessä.

Ehdotettu lisäys voitaisiin toteuttaa esimerkiksi lisäämällä 4 §:ään uusi kohta seuraavasti:

”koordinoitava hoitoon liittyvien infektioiden torjuntatoimien kansallista kehittämistä, seurantaa ja yhdenmukaistamista sekä tuettava hyvinvointialueita ja HUS-yhtymää näiden toimien toimeenpanossa.”

Lisäys olisi johdonmukainen sen kanssa, että THL antaa ehdotuksen mukaan tarkemmat määritelmät kansalliseen hoitoon liittyvien infektioiden rekisteriin ilmoitettavista hoitoon liittyvistä infektioista. Kansallinen koordinoititehtävä vahvistaisi tiedon hyödyntämistä käytännön torjuntatoimissa eikä jäisi pelkästään rekisteröinnin ja määrittelyn tasolle.

#### **5 § Lupa- ja valvontaviraston tehtävät**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa Lupa- ja valvontaviraston tehtävien täsmentämistä. Valvontaviranomaisen mahdollisuus tehdä sosiaali- ja terveysministeriölle esityksiä tartuntatautien ehkäisemiseksi on tärkeä osa järjestelmän toimivuutta, koska valvonnassa esiin tulevat havainnot voivat osoittaa kansallisen ohjauksen tai sääntelyn kehittämistarpeita.

#### **6 § Hyvinvointialueiden tehtävät**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa ehdotusta, jonka mukaan hyvinvointialueen vastuu tartuntatautien ehkäisyyn liittyvästä terveysneuvonnasta ja käyttövälineiden jakamisesta pistoshuumeita käyttäville säädetään selkeästi. Muutos selkeyttää järjestämisvastuuta ja tukee alueellisesti yhdenvertaisten ehkäisevien palvelujen toteutumista. Käyttövälineiden vaihtamisen muuttaminen käyttövälineiden jakamiseen nähdään tärkeänä. Termin muuttaminen mahdollistaa käyttövälineiden tarpeen mukaisen jakamisen pistohuumeiden käyttäjille, mikä puolestaan edistää tartuntatautien torjuntaa.

Samalla on tärkeää varmistaa, että hyvinvointialueilla on riittävät resurssit ja osaaminen tehtävien toteuttamiseen yhteistyössä tartuntataudeista vastaavan lääkärin kanssa.

#### **7 § Lääkäriin tartuntatauti-ilmoitus**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa ehdotusta, jossa lääkärin ja hammaslääkäriin ilmoitusvelvollisuutta kohdennetaan niihin tauteihin, joissa lääkärin antamilla tiedoilla on erityistä

merkitystä seurannan ja torjunnan kannalta. Perustelumuistion mukaan ilmoitusten määrää pyritään rajoittamaan tilanteissa, joissa tarvittavat tiedot saadaan laboratorion ilmoituksella tai rekisteritietoja yhdistämällä.

Kohdennettu ilmoitusvelvollisuus on kannatettava, koska se vähentää tarpeetonta hallinnollista kuormitusta ja parantaa samalla olennaisen tiedon laatua.

## **8 § Hoitoon liittyvät infektiot**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa lämpimästi uuden säännöksen lisäämistä hoitoon liittyvistä infektioista. Säännös parantaa potilas- ja asiakasturvallisuutta sekä selkeyttää sitä, millaisia infektioita pidetään tartuntatautilain 36 §:ssä tarkoitettuina hoitoon liittyvinä infektioina.

Hoitoon liittyvien infektioiden määritelmään tulee sisällyttää myös muualla, kuin terveyden- ja sosiaalihuollon toiminta – tai palveluyksiköissä annettava hoito, mm. asiakkaan kotona tapahtuvaan terveydenhuollon ammattihenkilön toteuttamaan terveydenhoitoon liittyvät infektiot.

Ehdotuksessa määritellään erikseen muun muassa vuodeosastohoitoon, toimenpiteisiin ja leikkauksiin, sosiaalihuollon pitkäaikaishoitoon ja -hoivaan sekä Clostridioides difficile -infektioihin liittyvät aikarajat. Tämä on käytännön toiminnan kannalta tärkeää, koska yhdenmukaiset perusmääritelmät tukevat vertailukelpoista seurantaa ja torjuntatoimien kohdentamista.

Suomen infektioidentorjuntayhdistys pitää perusteltuna, että tarkemmat rekisteriin ilmoitettavien hoitoon liittyvien infektioiden määritelmät annetaan THL:n toimesta. Perustelumuistion mukaan hoitoon liittyvien infektioiden tunnistaminen perustuu kliinisiin kriteereihin, laboratoriohavaintoihin, potilaan kokonaistilanteeseen ja osin paikallisiin hoitokäytäntöihin, minkä vuoksi yksityiskohtaisten määritelmien sitominen asetustasolle olisi järkevää.

Suomen infektioidentorjuntayhdistys ehdottaa kuitenkin, että pykälän toimeenpanoa tuetaan valtakunnallisella koordinoinnilla, ohjeistuksella ja seurannalla. Tämä voidaan toteuttaa edellä 4 §:ään ehdotetulla THL:n kansallisella koordinoititehtävällä.

## **9 § Lääkkeille erittäin vastustuskykyiset mikrobit**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa ehdotettua sääntelytapaa, jossa asetuksessa säädetään yleinen määritelmä lääkkeille erittäin vastustuskykyiselle mikrobille ja THL ylläpitää tarkempaa listaa. Tämä on tarkoituksenmukaista, koska mikrobilääkeresistenssitilanne, resistenssimekanismit ja käytettävissä olevat mikrobilääkkeet muuttuvat jatkuvasti.

Joustava listaus tukee nopeaa reagointia uusiin resistenssiuhkiin ja vahvistaa potilas- ja asiakasturvallisuutta erityisesti terveydenhuollon ja pitkäaikaishoidon toimintayksiköissä.

## **10 § Ilmoitettavat zoonoosit ja eläintautitapaukset**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa zoonooseja ja eläintautitapauksia koskevan luettelon täsmentämistä. Ihmisten terveyden ja eläinterveyden välinen yhteistyö on välttämätöntä

zoonoosien torjunnassa, ja ilmoitettavien tilanteiden täsmentäminen tukee nopeaa tiedonkulkua sekä tarkoituksenmukaisia torjuntatoimia.

Erityisen kannatettavaa on, että ilmoitettaviin tilanteisiin sisällytetään myös epäily vesikauhusta tai sille altistumisesta, koska torjuntatoimet voivat olla tarpeen jo ennen varmistettua tautitapausta.

## **11 § Otosseurannalla seurattavat taudit ja oireyhtymät**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa otosseurannan kohdentamista sukupuolitauteihin, veriteitse tarttuviin ja huumeiden käyttöön liittyviin infektioihin sekä hengitystieinfektioihin. Näissä tautiryhmissä otosseuranta on tarkoituksenmukainen tapa kerätä torjunnan kannalta riittävää tietoa ilman, että koko sosiaali- ja terveydenhuoltoa kuormitetaan kattavalla ilmoitusmenettelyllä.

Otosseuranta tukee ennakoivaa ja tietoon perustuvaa tartuntatautien torjuntaa.

## **12 § Asiakkaiden ja potilaiden suojaaminen lähikontaktissa tapahtuvissa tehtävissä**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa uutta säännöstä. On potilas- ja asiakasturvallisuuden näkökulmasta tärkeää, että lähikontaktissa tapahtuvat tehtävät ja tartuntatautien vakaville seuraamuksille alttiit asiakas- ja potilasryhmät määritellään asetuksessa selkeästi.

Ehdotuksessa lähikontaktissa tapahtuviksi tehtäviksi määritellään muun muassa hoitoon ja hoivaan liittyvät tehtävät, näytteenotto, kuvantamistutkimukset, ruuan jakelu potilaille sekä muut lähikontaktissa suoritettavat asiakaspalvelutehtävät. Alttiiksi ryhmiksi määritellään muun muassa vakavasti immuunipuutteiset, pitkäaikaissairaat, pitkäaikaisessa hoidossa ja hoivassa olevat, yli 75-vuotiaat, alle vuoden ikäiset lapset ja raskaana olevat.

Säännös selkeyttää palveluntuottajien velvoitteita ja tukee tartunnoille alttiiden henkilöiden suojaamista.

## **13 § Raskaana olevien verinäytteen tutkimus**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa ehdotusta, jonka mukaan raskaana olevilta otetaan suostumuksella verinäyte kupan, hiv-infektion ja hepatiitti B -viruksen toteamiseksi vastasyntyneen tartuntatautien ehkäisemiseksi.

Säännös tukee vakiintunutta ja vaikuttavaa ehkäisevää toimintaa neuvolajärjestelmässä. Mahdollisia seulonnan laajennuksia tulee jatkossakin arvioida vaikuttavuuden, kustannusvaikuttavuuden ja kohdentamisen näkökulmasta.

## **14 § Yhdistämisaikaväli tartuntatautirekisterissä**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa tartuntatautirekisterin yhdistämisaikavälejä koskevaa sääntelyä. Perustelumuistion mukaan yhdistämisaikavälit mahdollistavat eri lähteistä tulevien ilmoitusten yhdistämisen samaa tapausta koskeviksi tiedoiksi ja samalla erillisten tapausten

erottamisen toisistaan. Tämä on tärkeää epidemiologisen tilanteen seurannassa ja torjunnan ohjauksessa.

On kannatettavaa, että sääntely huomioi eri tautien luonnollisen kulun sekä mahdollisen pitkäaikaisen tai pysyvän mikrobikantajuuden.

## **15 § Voimaantulo**

Suomen infektioidentorjuntayhdistyksellä ei ole huomautettavaa voimaantulosäännökseen. On kuitenkin tärkeää, että hyvinvointialueille, HUS-yhtymälle, palveluntuottajille ja laboratorioille varataan riittävä aika ohjeistusten päivittämiseen ja käytännön toimeenpanoon.

## **Muita kommentteja**

Suomen infektioidentorjuntayhdistys kannattaa asetusehdotusta. Ehdotetut muutokset parantavat tartuntatautien torjunnan ajantasaisuutta, selkeyttävät viranomaisten ja palvelujärjestelmän tehtäviä sekä vahvistavat potilas- ja asiakasturvallisuutta.

Suomen infektioidentorjuntayhdistys esittää, että Terveystieteiden tutkimuskeskuksen tehtäviin lisätään nimenomaisesti hoitoon liittyvien infektioiden torjuntatoimien kansallinen koordinointi. Lisäys vahvistaisi hoitoon liittyvien infektioiden ehkäisyn, seurannan, ohjeistuksen ja käytännön torjuntatoimien valtakunnallista yhdenmukaisuutta.

Arifulla Dinah  
Suomen infektioidentorjuntayhdistys ry